

982

M/MO.
Könyvtár

Dr. MIHALOVITS JÁNOS

E. I. REKTOR

ÜNNEPI BESZÉDE

A M. KIR. BÁNYAMÉRNÖKI ÉS ERDŐMÉRNÖKI
FŐISKOLA 1923/24. TANÉVÉNEK MEGNYITÁSA
ALKALMÁBÓL.

SOPRON.

NYOMATOTT SZÉKELY ÉS TÁRSA KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1923.

M/110

Dr. MIHALOVITS JÁNOS
E. I. REKTOR

ÜNNEPI BESZÉDE

A M. KIR. BÁNYAMÉRNÖKI
ÉS ERDŐMÉRNÖKI FŐISKOLA
1923/24. TANÉVÉNEK
MEGNYITÁSA ALKALMÁBÓL

Ák 3990.

OEE Könyvtár
ÁII.EII. 2018

Áll. Ell. 2018
OEE Könyvtár

Mélyen tisztelt Főiskolai Közgyűlés!

A m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolának Sopronba történt áthelyezése óta ma nyitjuk meg első ízben ünnepélyes formák között tanévünket.

Ezen szerény háziünnepünknek különös díszet kölcsönöz a megértés, együttérzés és megbecsülés amaz egyetemleges tanújele, amely a szakközönség, a rokon tudományos intézetek, a város és a vármegye, a helybeli egyházi, katonai és polgári hatóságok képviselőinek megjelenésében nyilatkozik meg. Szívélyes üdvözlésem mellett, fogadják, kérem, Öméltóságáék és Önagyságáék az udvarias figyelemért és osztatlan rokonszenvért úgy igen tisztelt személyeik, mint magas megbízóik részére Alma Materünk szép köszönetét.

Mérföldjelző ez az alkalom a főiskola történetében. A háború és szerencsétlen politikai viszonyok okozta ötödfélévi hanyattatás, bizonytalanság és kivételes tanulmányi rendszabályok alkalmazása után, — tulajdonképp csak a jelen szemeszterrel indul meg főiskolánk normális működése, — habár szűkös körülmények között, de mégis céljainkra megfelelően átalakított *állandó* otthonban, a konszolidált állapotok megnyugtató érzésével és a kollégiumok egyöntetű, általánosan kötelező, szilárd keretei mellett.

Ezen elsőrangú fordulópont az érzések és gondo-

latok egész tömegét váltja ki mindnyájunk bensejében. Főelevenül a fényes múlt emléke, ugyanakkor ránk nehezedik az önmegtagadásra intő jelennek súlya s a bizakodó remény és szorongó aggodalom váltólázával nézünk a jövő elébe.

Az alkalomszülte gazdag elmélkedési anyagból legyen szabad néhány különösen jellemző darabot kiragadnom, hogy hangot adjak a főiskola kiállott szenvedéseinek, karakterizáljam mostani szegényes állapotát, körvonalozzam reményeit s hogy lerójjam a kegyelet és hála adóját azokkal szemben, akik az Alma Matert szeretettel övezték a múltban és akik segítségére siettek a megpróbáltatás legutóbbi nehéz éveiben.

I. Öt és fél éve annak, hogy főiskolánk selmeczbányai százötvenéves otthonát elhagyni kényszerült... Nem egyszerű lakáscserét jelentett ez a székhelyváltoztatás, — sőt inkább olyan volt az, mint mikor ősei kúriájától búcsúzik az önhibáján kívül birtokavesztett földesúr. Elhagyni kénytelen a fekete rögöt, melyet vérbeli nemzedékek átörökített vonzalma erkölcsi kinccsé avatott; a táj lakóit, akikhez családját a történelmi kapcsok és emlékek a kegyeletnek és megbecsülésnek hervadhatlan fonadékaival fűzték; — a kis vidéki társadalmi kört, amellyel a kölcsönösen megértett és átérzett hagyományok tiszteletében és ápolásában lelkileg együtt élt.

Hasonló nemes kötelekek állottak fenn egyrészt a bányamérnöki- és erdőmérnöki főiskola, másrészt Selmeczbánya között.

Selmecz valamikor Nagymagyarország legelső törvényhatósági városai közé tartozott; széleskörű királyi szabadalmakkal volt felruházva; virágzó arany- és

ezüstabányászata, valamint kiterjedt erdői, lakóinak gazdagságot, jólétet és tekintélyt biztosítottak. Az ásványkincsek kimerülésével azonban a lakosság száma és a város gazdasági jelentősége fokról-fokra hanyatlott s az utolsó évtizedekben régi dicsőségének úgyszólván egyedüli aktiv tanújele a Mária Terézia által 1763-ban ott alapított bányászati- és erdészeti főiskola maradt. Lakóit azonban mindvégig a jobb időkből örökölt bizonyos előkelő egyszerűség, nyíltszívűség, felfuvalkodástól és kendőzéstől ment közvetlenség és mindenekfelett a bányász- és erdész-szakközönségnek attavisztikus, őszinte szeretete jellemezte. Társadalmi élete azt, az erényeiben és gyarlóságaiban egészen sajátos felfogást, szokásokat és ideológiát követte, amely a bányász- és erdészvilágot még ma is, a haza egyetemes közösségében, többé-kevésbé éles vonalakkal elhatárolt, különvált egységes osztálynak minősíti. Sőt e két ágazat művelőinek ilyen egységes etikai egybeolvadásához maga Selmeczbánya is nagy mértékben hozzájárult.

Ezzel kapcsolatban legyen szabad annak a kérdésnek taglalására is röviden kitérnem, hogy milyen összefüggések hozták létre a bányász- és erdészvilágnak századok óta fennálló és közismert lelki rokonságát?

Hiszen az erdészetnek működési terét a napsugár kifogyhatatlan erejével újból és újból felelevenített fa-tenyészet zöldelő tájai alkotják, amely vegetáció gyümölcsseinek gazdasági értékesítésén kívül, ugyancsak az erdész szellemi munkája törvényt is szab a természet esetlegességeinek; — holott a bányász a misztikus mélységekbe száll alá, az örök árnyék fekete homályában kutat, váj és onnan varázsolja felszínre műszaki tudásával azt, amit régmúlt évezredek megváltoztathatatlanul és megújíthatatlanul rögzítettek a földteke

szilárd kérgébe. Tér, anyag, termelési viszonyok, a szaktevékenység feltételei és módjai, szóval a két foglalkozási ágazat egész természete és jellege sem hasonlóságot sem rokonságot nem mutat: a bányászat kizárólag és szigorúan technikai feladatokat old meg, nemcsak kohászati vonatkozásaiban, de már a hasznosítható ásványok felkeresése, feltárása, lefejtése és előkészítése stádiumában is; — míg az erdészet, lényege szerint, inkább a földművelés egyik specifikus, minősített válfajának tekinthető, ahol a technika bár fontos, azonban nem jellegzetes szerepet játszik.

Keresve az okokat, amelyekből a bányászok és erdészek rokonszelleme és közössége leszámaztatható, — mindenekelőtt a bányaművelés régi fogalmi köréből és a bányászatnak amaz önmagába zárt kasztszerű szervezkedéséből kell kiindulnunk, amely a bányaszabadság, a királyi privilegiumok és a középkor testületi szelleme alapján már Árpádházi királyaink uralkodása idején fejlődött ki és jogilag csak a XIX. század második felében enyészett el, — társadalmi hatásai azonban mai napig érezhetők.

Messze vinne ennek a felette érdekes organizációnak már vázlatos képét is megrajzolni; szempontunkból elegendő, ha leszögezzük, hogy a bányász, függetlenül az érdekelt földbirtokos akaratától, kir. adományozás alapján, bárhol kezdhette meg műveleteit, létesíthette üzemi berendezéseit, építhetett utakat és csatornákat, szóval megtehetette mindazt, amit az okszerű bányaművelés megkövetelt. Személyére nézve pedig teljes szabadságot élvezett, közterheket — a bányaadón, urbúrán kívül — nem viselt, katonai szolgálatot nem teljesített, az üzem céljaira és a munkások ellátására szükséges cikkeket vám nélkül szállíthatta telepére. Ilyen kiváltságolt emberekből állott a bányavárosok

lakossága, melyeknek politikai szervezete a bányászok testületével összeforrt s teljesen homogén, exclusiv bányásközület jellegét hordozta.

A bányászat és kohászat egyik létföltétele, hogy megfelelő fa és faszén fölött rendelkezünk; az előadottak után egészen természetes, hogy a bányavárosok a határaikban fekvő erdőket elsősorban existenciájuk és jólétük forrásának, a bányaművelésnek táplálására fordították. És itt kapcsolódik be az erdészet a bányászat régi fogalmi körébe, sőt e ponton találjuk meg az ok-szerű és rendszeres erdőgazdaság első csiráit is.

Az erdészet és az erdőpolitikai törvényhozás feladata: az erdő fenntartása, védelme, ökonomikus, a jövőt szemelőtt tartó kitermelése, a letarolt erdőrészek felújítása és az erdők állományának oly fekvőségek beültetése útján való gyarapítása, amelyek egyébként más gazdasági értékesítésre vagy egyáltalán nem, vagy kevésbé alkalmasak.

Ez a cél a régmúlt időkre vonatkoztatva, csupán teoretikus megállapítás, melyet szakszerű tevékenységgel, pláne a magántulajdon mai törvényes korlátozásaival biztosítani, akkoriban — az erdők óriási terjedelme és viszont a fafogyasztás alig számbavehető csekély-sége mellett — irracionális lett volna.

Egészen másképen állott a helyzet ott, ahol a tüzzel repesztő bányaművelés autodaféi és a kohászat olvasztó kemencéi rendszeresen és nagy tömegben apasztották a környék faállományát. A törpe bányavállalatok légiónszámra rohanták meg az erdőket, hogy üzemfagényeik kielégítésében egymást megelőzzék. Az erdő itt kincset, közgazdasági tényezőt képviselt és kipusztítása magának a bányászatnak is létét fenyegette. Elkerülhetetlenül szükséges volt az erdők gazdaságos kezelése, a vágások korszerűnti egymásutánjának

megállapítása és a letarolt részeknek új ültetésekkel való pótlása; szóval előtérbe lépett az erdőgazdasági üzemterv és a hatósági beavatkozás követelménye.

Innen van, hogy az erdészeti spekulatív tevékenység és az erdőrendtartások kibocsása először a bányavidékeken kezdődik; de ugyanez a körülmény eredendő oka annak is, hogy a két termelési ágazat a legszorosabb kapcsolatba került s művelőik egy és ugyanazon szervezethez tartoztak, ugyanazon polgári jogokkal és kiváltságokkal felruházva, ugyanazon társadalmi érdekkört és osztályt alkotva.

Mikor Mária Terézia 1763. június 9-én kelt rendeletével főiskolánk alapköveit lerakta, már kialakult, nem mellőzhető kívánalmaknak tett eleget, besorozván a bányászati főtanoda tudományszakjaiba az erdőgazdaságtant is.

Idők folyamán a közgazdaság állapota és a közgazdasági gondolkodás rendkívül változott; az általános fejlődés egyéb irányaitól eltekintve, ki kell emelnünk, hogy az erdészet nemzetgazdasági fontosságának megítélésében újabb és igen mélyreható szempontok nyomultak a homloktérbe.

A közlekedési eszközök szaporodásával és tökéletesedésével, továbbá a faanyagot igénylő és feldolgozó iparágak széleskörű, hatalmas fellendülésével, az erdő az egész vonalon kiemelkedik helyi kisszerű szerepéből, a piac és a köztudat oly országos nemzeti kincsnek tekintti, melynek gondozása nemcsak a bányavidéken életbevágó és nem egyedül a bányászatra tartozik, hanem az állam egyetemes jólétének nélkülözhetetlen emeltyüje és mint ilyen, önálló tudományos művelést és általános gyakorlati intézkedéseket követel.

Ez a modern felfogás érvényesül később az erdészeti közigazgatásnak az általa megvalósítandó nemzet-

gazdasági feladatok kívánalmai szerinti független szervezésében és adott létet 1808-ban főiskolánkon is a külön erdészeti fakultásnak.

A bányászat és erdészet régi szervezeti összefüggése tehát megszakadt; az alma mater falain belül immár mint egyenrangú felek állanak egymással szemben, kint az életben pedig utjaik egészen elválnak.

És mégis mindvégig, a mai napig összeköti e lényegükben különböző szakoknak a haza legféltreesebb helyein, sőt az ország határain kívül, a legteljesebb elszórtságban lakó embereit egy bűvös erő, valami titokzatos talizmán, mely gondolkozásuk, érzéseik, világnézetük, szóval egész lelki tartalmukra, egyénenként talán erősebb, talán gyengébb, de mindig felismerhetően jellegzetes bélyeget nyom s közöttük a testvéries összetartozandóságnak majdnem olyan törhetetlen benső kapcsolatát mutatja, mint a milyent csak az egy és ugyanazon család vérbeli gyermekei között tapasztalunk.

E páratlanul álló jelenségnek okai között, a vázolt közös történeti fejlődésen kívül, bizonyval szerepet játszik a két szaknak a laikus társadalom által nem ismert homályos, szinte misztikus foglalkozási köre s ebből folyólag az a lelki szükséglet, hogy a nagy publikum közönyével szemben egymás fokozottabb megbecsülésében és melegebb rokonérzésében keressünk erkölcsi kárpótlást; szerepet játszik továbbá az együttes vállvetett védekezés szükségének célszerűségi gondolata is, mely a lélekszámban kisebb érdekeltségek jogait és szabadságát szövetséges fronttal iparkodik a számban nagyobb, hatalomban erősebb érdekkörökkel vívott küzdelmei között érvényesíteni; de ha mérlegeljük, hogy hasonló tényezők más téren és más osztályoknál is, — azonban hasonló ethikai következmények nélkül, — hatottak közre, akkor a bányász- és erdész-

világ összeforradásának egyik döntő okául mégis azt a levegőt kell elismernünk, amelyet szakjaink fiai akkor szívtak magukba, amikor a szív tárva, a lélek szomjuhozva fogadja be az egész életre szóló benyomásokat, s amikor az erkölcsi utravalóhoz a jövőndő reális boldogulás kenyerét is mellékelik.

Ez a lelki atmoszféra Selmeczbánya levegője volt, — a bányászat és erdészet közös multja által megszentelt, emberöltőkön át elzártan fejlődött, összesűrített levegő, amelyet egyszer belehelve, a később folytonosan változó életkörülmények között, bárhová vetett a sors, elszigetelő bura gyanánt hordoztunk és hordozunk bensőnkben.

Igen, — Selmecz képviselte százötven éven át a bányász és erdész szakközönségnek érzelmi és társadalmi fókuszát, — szakjaink lelke e kulturgócpontról táplálkozott és kollektív szíve ott dobogott . . .

Kétségkívül megvoltak a vidék kicsiny városából kiindult osztályéletnek a maga nagy hibái, kirívó gyarlóságai és talán túlzottan konzervatív felfogást csontosított meg az elszigetelt állapot, — de ne feledjük, hogy a bányászat és erdészet technikai haladását ezek a szempontok egyáltalán nem érintették, hogy főiskolánk nemcsak e hazában, de a külföld internacionális versenypályáján is elsőrangú, közelismert erőket állított az emberi boldogulásért folytatott nehéz harc vezérkarába, — s különösen szögezzük le, hogy Nagymagyarországot nem a konzervatív, hanem a szabados szellem buktatta meg, mint ahogy Csonkamagyarországnak is nem hüpermodern álbölcselettel telített, fennhéjázó Übermenschekre, hanem az adott viszonyok reális mérlegelésével számító, kötelességeiket híven teljesítő, józan szakemberekre van szüksége . . .

Ezekkel, amiket szakjaink testvérviszonyáról ma-

gyarázatkép előadtam, egyben leteszem a kegyelet koszorúját elhagyott, volt otthonunk, a nemes Selmeczbánya város iránt mélységesen érzett hálánk örök emlékeül . . . Ifjaink erősek és bátrak, — tetteikkel fogják leróni az elődök köszönetét . . .

II. Sopron városát illeti az érdem és részünkről a köszönet, hogy ennek az ősi fészkeből kiüzött, nagymúltú alma maternek menedéket és hajlékot adott.

Az első ideiglenes elhelyezkedés a helybeli Károlylaktanyában történt. Ez az épületkomplexum azonban a hadi szolgálatra kiképzendő katonai legénység lakás és egyéb céljaira épült s a mi speciális felső oktatási igényeinket, még az államköltségen hevenyészve eszközölt átalakítási munkálatok után is, éppen csak annyiban közelítette meg, hogy a frontról és hadifogságból visszaözoñlott, akkor elsősorban figyelembevett ifjainknak a tanulás folytatása és tanulmányaik befejezése, úgy — ahogý momentán lehetővé tétetett.

A tanári kar, mint legilletékesebb faktor, a Károlylaktanya falai között kifejtett három évi működése folyamán aggodalommal tapasztalta a szakoktatás nélkülözhetetlen feltételeinek hiányát; de a szakközönségnek az államvizsgálatokon közreműködött, vagy más okból Sopronban járt korifeusai is mindig elégedetlenül nyilatkoztak új elhelyezkedési viszonyainkról; mindezek nyomán általános nyugtalanság hullámai gyűrűztek szét a bányász- és erdészvilágban, a féltett kincs, főiskolánk sorsa miatt. Innen volt, hogy főhatóságaink a soproni végleges maradás kérdésében későre, nevezetesen csak akkor hoztak definitív határozatot, amikor a m. kir. Honvédelmi Miniszterium, hallgatóságunk vér- és életáldozatai hazafias jutalmaképen, a volt honvédfőreáliskolát és tartozékait szaknevelésünk céljaira átengedte.

Időközben a főiskola végleges elhelyezésének, az

adott viszonyokhoz mért, minél szerencsésebb megoldása gondolkörében nagyon különböző tervek és kombinációk merültek fel. A többi között a bányászati és kohászati szakoknak a budapesti m. kir. József Műegyetemhez való csatolásáról is szó volt, sőt ezirányban a Pénzügyminisztérium bányászati ügyosztálya akkoriban bizonyos kezdeményező tárgyalásokba is bocsátkozott.

Bár kétségtelen, hogy e fakultások a Műegyetem által képviselt tudományszakoknak egy és ugyanazon tárgyát, — a technikát, — rokon szisztémák és módszerek alkalmazása mellett, a tudományos segédeszközök hasonló fegyverzetével művelik: a bekapcsolás mégis oly érdekekbe ütközött és ütközik, amelyeket mindkét fél részéről lényegeseznek kell tekinteni. Nem említve azt az okot, hogy a műegyetem lágymányosi telepe már a jelenlegi fakultások birtokában és a mai viszonyok között is szűknek bizonyult s hogy az eddigi saját körben való fejlődésnek terjeszkedő igényei az illetékes tényezőket állandóan súlyos gondokkal terhelik, hogy tehát új szakosztályok befogadása mindezeket a nehézségeket fokozná, leküzdésüket az állam zilált pénzügyei között szövevényessé és kétségessé tenné, — mondom, ezen a Műegyetem individuális érdekeit az ütőeren megtámadó okokhoz a mi saját szempontjaink csatlakoznak.

Tantervünkben ugyanis a bányászat, fém- és vas-kohászat specialitását alkotó főtudományágak nemcsak feltétlenül domináló művelésben részesülnek, hanem egészen és kizárólag hozzájuk simul és az általuk determinált keretekbe illeszkedik az előkészítő és segédkollégiumok száma, minősége és előadási anyaga is, ami a tanulmányi időnek célirányos kihasználása mellett, a differenciált kiképzés tökéletes kerekded-

ségét, hiányoktól és felesleges terheléstől ment teljességét biztosítja.

Nem feledkezhettünk és nem feledkezhetünk meg továbbá arról, hogy oly Főhatóság szárnyai alatt dolgozunk, amely a főiskolánk által nevelt mérnöknemzedékek felkészültségét a saját produktív ügyigazgatási ágazataiban gyakorlatilag tudja értékesíteni és így az Alma Máter működését közvetlen tapasztalatai alapján a maga reális súlya szerint értékelni; aminek folyamánynakép a bányászati és kohászati szakoktatás teljesen függetlenül megállapított irányának és tudományos fejlesztésének anyagi feltételeit, megértő szívvel, úgyszólván a család dédelgetett gyermekének kijáró splendid áldozatkészséggel, csupán a kincstár teljesítő képességének parancsoló határai által korlátozva, osztozkodó társak versenye nélkül, bocsátották mindenkor rendelkezésünkre.

Ezt a szerencsés helyzetet feladni és terhes jövővény gyanánt egy rokon, de számtalan vonatkozásban mégis különböző tanintézetbe önként beolvadni, részünkről célszerűtlen lett volna.

Mielőtt az elhelyezkedés végleges megoldásának részleteit vázolnám, közbevetőleg oly politikai mozzanatokról kell megemlékeznem, amelyek kapcsán egyrészt érdekes, másrészt dicsőséges tényeket megörökítő lapok illeszkednek főiskolánk történetébe.

Amikor a csehek által megszállott területről az integer Magyarország földjére jöttünk, itt a haza-, vallás- és nemzettagadó proletárdiktatura uralkodott. Minden tudományos működés szünetelt, a felsőoktatás elnémítatott, az Egyetemek és Főiskolák kapui zárva voltak, vagy — ami még elszomorítóbb — az igazság ígéinek ápolására rendelt katedrákról a demagógia emlőin felcserepedett analfabéták, illetőleg anyagi előnyök által

elcsábított, önmagukról megfélelkezett és — kivételesen — a mérges anyaggal már korábban megmételgetett fantasztá professzorok hirdették a nemzet- és vallás- gyalázás bomlasztó tanait, az idéetlen, minden emberi jogot letipró bolsevizmusz igazolását, szükségességét és korszakalkotó nagy történeti hivatását . . .

Büszkeséggel mondhatjuk, hogy a mi tantestületünk körében ilyen alacsony szerepre senki sem volt kapható; viszont az akkori főiskolai vezetőség céltudatos, tapintatos, a viszonyok kényszeréhez diplomatikus érzékkel alkalmazkodó magatartása oly szerencsésen kormányozta, nemzeti és keresztény mivoltából semmit fel nem adó intézetünket a vörös tenger örvényei között, hogy a tanítás akadálytalan megkezdése és szakadatlan folytatása mellett, Alma Máterünk a mindvégig teljesített kötelesség nyugodt önérzetével, szeplőtelenül és mocsoktalan tiszességgel került ki az emberi eltévelyedés e sokakat kompromittált veszélyes hullámaiból . . .

Természetes dolog, hogy az ilyen vihar s egyuttal infekciós járvány, amelynek rettenetes hatása százados sőt évezredes tölgyeket tört össze s pusztításaival az élet minden tájain végigsöpört, nem kimélte a mi virágos kertünket sem . . .

Hallgatóságunk egy kicsiny része a mótely baktériumainak közismert tenyésztő fészkeből, az orosz fogásból érkezett Ki csodálkozhatnék azon, hogy közülük néhányan a kiállott szenvedések, a külön e célra kirendelt népbiztosok praeparációjával előkészített önmeghasonlás után, lelkiileg betegen, — a panaszkodó hazai nyomort látva, — kétségbeesésükben, azoknak a megtévesztő ideáknak hatása alatt állottak, amelyeknek tényleges uralma itt Magyarországon is a hatalom minden eszközével, minden vonalon és örökre biztosítva látszott? . . .

Ez a pár gyengeszivű ifjonc a főiskola szervezetét az ifjúmunkások éretlen gondolkörében megreformálni akarta, sőt törekvése — az ártatlan vértől csepegő szuronyok általános terrorja alatt, — a hallgatóság nevében kinevezett ifjúsági képviselőkkel kombinált torz főiskolai tanács alakjában 4—5 heti pünkösdi királyságkép sikerült is. De mindez a főiskola értelmes jellegén és rendes életfolyásán mitsem változtatott, irányát medréből ki nem zökkentette, az előadások, mintha mi sem történt volna, — szabályszerűen folytak; és jellemző, hogy a felfüggesztett törvényes szenátus visszaállítását, minden kényszer vagy rábeszélés nélkül, saját belátásukat követve, maguk a forradalmár indítványozók hozták javaslatba . . .

Egy parányi fodrocska az alma máter életének felületén, mely tisztavirág módjára rövid létezése után ön maga semmiségébe enyészett el . . .

Ebben a tárgykörben nem hagyhatom szó nélkül azt a súlyos vádat, amelyet egy jónevű történetírónk, *dr. Szabó László*: „A bolsevizmusz Magyarországon” című 1919-ben megjelent munkájában hallgatóságunk ellen emelt, úgy állítván oda a főiskola ifjúságát, mint amely a tragikus emlékü kópházai ellenforradalom letörésében, a vörösök oldalán, fegyveres kézzel hathatósan közreműködött. Ezt az ügyet pártatlan igazoló bizottság, amelynek tagjai között a Főhatóság által küldött miniszteri biztos is helyet foglalt, szigorúan megvizsgálta és a vizsgálat eredményeképp kitünt, hogy a meghurcolt ifjak a terror hatása alatt tényleg kivonultak ugyan, de a csatározás színhelyét anélkül, hogy a rájuk erőszakolt fegyvereket használni egyáltalán eszükben lett volna, a legelső kedvező alkalommal odahagyták és feltűnést kerülve, elszéledtek . . . Különben a vád alaptalanságát mi sem jellemzi jobban, mint az

a körülmény, hogy a „kivonult” ifjak a később, — közismert selectióval, — megalakított nemzeti hadseregbe akadály nélkül felvétettek és a „Kópháza ellen nyomult főiskolai ifjumunkások” parancsnoka: *Lakatos Zoltán* erdőmérnökhallgató vitézi telket kapott Egyébként az inkriminált történeti munkának szerzője dr. Szabó László boldogult *Jankó Sándor* főiskolai rektor felhívására készségesen kijelentette, hogy ifjúságunknak a kópházi szerepére vonatkozó előadását, művének legközelebbi kiadásában a való tényeknek megfelelően rektifikálni fogja.

A szóló tény az, hogy Alma Materünk a proletárdiktatura alatt is megszakítás nélkül folytatta működését s eközben elkerülte a veszedelmet, hogy vörös mezbe öltözzék.

A Trianonban kimondott hatalmi szózat a zavaros viszonyok között új fogalomképen megkonstruált Nyugatmagyarországot és vele Sopront az életképtelenségig lecsonkított Ausztriának, — vagy az antant parancsszava szerint a történelmi múlt álszentelkedő pietásával elnevezett — Németausztriának uralmi igénykörébe utalta.

Amit a maga idején a haza egész területi integritásának fönntartásában a gyászos emlékü magyar népköztársaság kormánya vétkesen elmulasztott és amit a trianoni aláírás folytán a diplomáciai guzsba kötött hivatalos Magyarország meg nem tehetett: azt itt e végén a veszélyeztetett ezeréves föld megtartására nézve pótolta a magyar társadalom nemzeti öntudatának vért és életet áldozó ereje, amelynek győzedelmes megnyilatkozásához főiskolánk hallgatósága is tekintélyes erkölcsi megfeszítéssel járult. Ahol fáradalmat nem ismerő, testi és lelki kitartásra, rendíthetetlen bátorságra és életmegvető vitézségre volt szükség: fiaink mindenütt elől jártak.

Előnyomulásukat vér és halál jelezte, nemcsak az ellenség vesztesége, de saját fogyatkozásuk is . . . Nem szölok *Held Károly* és más jelesek meggyógyított sebeiről, — hallgatóságunk történelmi érdemeinek mirtuszágai két sirhalom fölé hajolnak, amelyekben *Machatschek Gyula* és *Szechányi Elemér* főiskolai hallgatók alusszák a magyar nemzet iránti kötelességük hűségese teljesítésével megszentelt álmaikat . . .

Ezen hervadhatatlan érdemek babérkoszorúja mellé hadd tegyem le az elismerés pálmaágát ifjúságunk amaz önzetlen, fáradhatatlan és lelkes munkájáért, amelyet éjjelt nappallá téve, kifejtett akkor, amikor Sopron hovatarozandóságát kockára helyezte a velencei egyesség.

Fiaink hevületes lángszava, a többi tényező hasonló irányú tevékenységének keretében, nyomatékkal esett a latba és jelentősen hozzájárult ahhoz a hazafias munkához, amely Sopron és a környékbeli lakosságot, a még szunnyadó és kételkedő elemek öntudatra ébresztésével oly egységes frontba tömörítette, hogy a népszavazás eredménye Magyarország javára dőlt el.

Ily akadályok, nehézségek, lelki gyötrelmek és az új hontalanság veszélyének aggodalmai között folyt a szünetnélküli munka az elmék és szívek megosztott igénybevétele mellett: egyrészt a zord Károly kaszárnýában a kurzusokba szorított szaktanulmányok rövid lélegzetű minimumával, másrészt parallel kint az osztrák demarkacionális határon öldöklő fegyverekkel, idebent az elszakításra ítélt területen, pedig a hazafias ihlet meggyőző igéinek szakadatlan hirdetésével . . .

Hallgatóságunknak Sopron és az egyetemes haza körül szerzett ebbeli kiváló érdemei egyébként osztatlan és ékes elismerésben részesültek Sopron város és Sopron vármegye közgyűlésein, valamint több ízben

a kormányzó államférfiak ajkairól is; — szorongatott napjaink majdani történetírója pedig a haza ezeréves oszlopát díszítő repkény ágai között rá fog mutatni azokra a levelekre, amelyeket a bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola ifjúságának égő honszerelme fakasztott . . .

Ez a nemes alap volt az, amelyre az 1922. évi február hó 3-án tartott magyar minisztertanács, — *Dr. Kállay Tibor* pénzügyminiszter és *Mayer János* földművelésügyi miniszter előterjesztésére, *Belitska Sándor* honvédelmi miniszter belátó szíves hozzájárulása mellett, — helyezkedett, amikor is a katonatisztképzés ántántparancsolta redukciója folytán felszabadult soproni honvédfőreáliskola épület- és telekkomplexumának Alma Máterünk részére szóló átadását elhatározta.

A Minisztertanácsnak és főleg gróf *Bethlen István* miniszterelnök, *Belitska Sándor* akkori honvédelmi miniszter, *Kállay Tibor* akkori pénzügyminiszter és *Mayer János* akkori földművelésügyi miniszter urak Ő Excellenciáinak jóindulatáért ezen ünnepélyes alkalommal is a főiskola háláját tolmácsolom.

Az előzetes tárgyalások stádiumában igaz ügyünket nem kisebb férfiú, mint nagybányai *Horthy Miklós*, Magyarország Kormányzója vette hathatós pártfogásába, amely kitüntetésért Ő Főméltóságának hódolatteljes köszönettel adózunk.

A többi jeles jóakaróink között különösen kiemeljük *Dr. Klebelsberg Kunó* gróf, akkor a soproni választókerület képviselője, ma vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Ő Excellenciájának, *Kaán Károly* és *Dr. Ernyey Pál* h. államtitkár urak, *Dr. Zsembery Zoltán*, akkor Sopron vármegye és Sopron város főispánja és *Dr. Thurner Mihály* Sopron város polgármestere Ő Méltóságainak nagybecsű közbenjárását, akiknek fárads-

hatatlan buzgalma jelentősen hozzájárult a siker biztosításához. Hála és köszönet hathatós szószólásukért!

A volt honvédfőreáliskola épületeit 1922. évi febr. hó 20-án vettünk birtokunkba s azokat igényeinknek megfelelően 70,684.120 korona államköltségen átalakítottuk és felszereltük, ami aránylag nagyobb nehézségekbe nem ütközött, mert ez az épületkomplexum, habár alsóbbfokú és más irányú, de mégis már az eredeti tervek szerint is, *tanítási* célokra emeltetett.

A múlt tanévet már az új otthon falai között folytattuk le.

Igaz ugyan, hogy igényeink ebben az új otthonban selmeczi elhelyezkedésünk terjedelmének csak 2/3-ada erejéig (Selmeczen 9153 m², Sopronban 5939 m²) nyerne kielégítést; de amikor a nagy katasztrófa következtében minden közintézményünk a létminimum keretei közé kénytelen szorítani működését, nekünk, a megmaradt anyaföldre menekülteknek, is panasz nélkül kell beleilleszkednünk a Csonka-Magyarország által nyújtott lehetőségekbe.

Sokkal érezhetőbb hiány, hogy új otthonunkban nélkülözzük a tanítás szemléltető eszközeinek ama gazdag készletét, amelyet Selmeczbányán a város területén s közvetlen környékén fekvő bányák, kohók és változatos fajú erdők folyamatos üzeme, tehát maga a valóságos gazdasági termelés az összes vonatkozásokban nyújtott; baj az is, hogy a tanítás céljaira speciálisan berendezett oly ingatlan javak és kísérleti telepek, amelyek a szakbeli tudományágaknak rendszeres megfigyelés útján és sztatistikai alapokon való fejlesztését lehetővé teszik, Sopronban ma még egyáltalán nem, vagy nem megfelelő terjedelemben állanak rendelkezésünkre; de a jelen pénzügyi viszonyok között legsúlyosabb csapás, hogy európaszerte hírneves gyűjteményeink,

műszertáraink és gazdag könyvtárunk (38.324 kötet), amiket az állam és a társadalom páratlan áldozatkészségével céltudatos és szakértő gond másfél századon át felbecsülhetetlen kincstárrá halmozott össze, java részben a csehek kezébe került, egy kicsinyke töredéke pedig Csonkamagyarországba menekítve, itt a proletárdiktatura zavaros chaoszában elkallódott, vagy a meg szálló románok által elhurcoltatott s mindez a ritka értékű felszerelés reánk nézve a maga egészében oda veszett.

Legyen szabad e tárgykört illetőleg csupán néhány fontosabb adatot felemlítenem.

Selmeczbányán a vaskohászati kísérleti ügyet egy a mai valutánkban milliárdokra rugó kísérleti laboratórium, az érc- és szénelőkészítés tudományos kérdéseinek megoldását hasonlóképp egy külön e célra létesített telep szolgálta; műszereink és egyéb felszerelésünk egy jó része saját vas-, fém- és faipari műhelyeinkben állíttatott elő; volt házilag kezelt 60 lóerős Diesel-mótorral, generátorral és akkumulátorteleppel egybekapcsolt külön elektromos központunk; tanulmányi célokra 476.65 kat. hold erdő, 12.000 hold vadászterület; üvegházzal és méhessel kapcsolatos két botanikus kert, 8 nagyobb halas tó, 3 kisebb pisztráng tó, 25.9 hold erdészeti kísérleti terület, modernül berendezett cél- és gömblövő ház és mindezek a megfelelő számú üzemi- és lakásépületekkel felszerelve állottak rendelkezésünkre.

Veszteségünk annál érzékenyebb, mert főiskolánk a szakbeli mérnököket elméleti alapon gyakorlati irányban neveli.

Azonban mind e hiányok közvetlenül és közvetve bizonyos mértékig könnyen pótolhatók, ha a magas kincstár régen megszokott bőkezűségéhez, — ahová a

hallgatóság távolabbi tanulmányi kirándulásaira szükséges vasuti tarifakedvezmények is tartoznak, — sorunk érdektársának, Sopron városának megértő támogatása és a lelkes bányász- és erdésztársadalom eddig tanúsított s a jövőben is várható áldozatkészsége csatlakozik.

Főhatóságunk évi másfélmilliárdos költségvetésünk honorálásával Alma Máterünk változatlan megbecsülésének folytatólagos tanújelét adja; Sopron város azzal a tényével, hogy előnyös szerződéssel 6896 hold vadászterületet és tanulmányi céljainkra 3336 hold erdő használatát átengedte, bizonyosságot tett arról, hogy a főiskola jelentőségét minden vonatkozásában értékeli és normális berendezésünk kiépítése, illetőleg fejlődésünk előfeltételeinek megteremtése céljából áldozatokat hozni hajlandó; a nagy bányász- és erdésztársadalom pedig a főiskola iránti szeretetének már a közelmúltban is — a megnyitó ünnepély korlátolt idejére való tekintettel, fel nem sorolható — oly szép példáit nyújtotta, amelyek könyvtárunk, gyűjteményeink és műszer-táraink újbóli felszerelése szempontjából a legjogosultabb reményeket éltetik.

Végül nem mulaszthatom el, hogy hálás köszönetünket ne nyilvánítsam ezen alkalommal is a budapesti József Műegyetemnek, amely nélkülözhető felszerelési duplikátumainak átengedése útján testvéri szeretettel sietett támogatásunkra és oktatásunk úgy elméleti, mint gyakorlati eredményének hathatós elősegítésére.

És most zárom beszédemet. — Szavaim, — magam is úgy érzem, — talán túl sok teret engedtek a belső ellágyulásnak... Szokatlan és nem stilszerű ez

a hang egy szigorúan reális tanintézet csarnokaiban, ahol a hideg számvetést művelik, a könyörtelen természetörvényeket boncolgatják és a prózai haszon által irányított gazdasági gondolkodás száraz problémáival foglalkoznak.

Magyarázatképp legyen szabad megjegyeznem, hogy elsősorban a főiskola hallgatóságához és annak is főleg ama részéhez óhajtottam szólni, amely most vétett fel Alma Máterünk polgárai közé; igen azokhoz az ifjakhoz, akik momentán elég szerencsés viszonyok mellett kezdik meg tanulmányaikat, de akikre itt az exponált végen, a szakkiképzés öncélúságán és a szűkebb kollegiális együttérzés nemes ápolásán túl, a máról-holnapra forduló sors kiszámíthatatlan eshetőségei között oly feladatok megoldása is hárulhat, amelyeket elődeik a hazafias önfeláldozás tiszteletreméltó kötelességtudásával szolgáltak s amely példaadást mindenkor követni tőlük az intézet vérrel szerzett becsülete föltétlenül megköveteli...

De a szívekhez intéztem szavaimat általában is abból az okból, mert Nagymagyarországot nem a magyar nemzet virtuális vitézségének hiánya, sem szellemi és technikai kulturfokának alsóbbrendűsége, sem közgazdasági életének elmaradottsága sorvasztotta Csonkamagyarország szűk határaitra, hanem lerontotta az a megmértelyezett, a nemzeti ideálok iránt érzéketlenné preparált, sőt azokat kigúnyoló rossz szív, amely az anyagiasság mofettás levegőjében megaszalva, internacionális alapokon csak a kenyeret kereste — s a mindennapi fekete kenyér helyett is csak végtelen nyomort és internacionális megaláztatást kapott...

Az egyénisége vesztett, gyenge szív fogyatékoságai döntötték romokba Hazánkat, — az öntudatos és erős szív fogja az erkölcsi és most is érintetlen, —

szinte összezsúfolt, — szellemi képességek tettekész hatalmával ezeréves jogaiba visszahelyezni a megcsonkított Nagymagyarországot!

Ép ezért „Fel a szivekkel!” — „Sursum Corda!” ezen győzelemre hívó ígék jegyében nyitom meg 1923/24-iki tanévünket.

FÜGGELÉK.

A SOPRONI M. KIR. BÁNYAMÉRNÖKI ÉS ERDŐMÉRNÖKI
FŐISKOLA SZEMÉLYZETE AZ 1923/24. TANÉV ELEJÉN.

A FŐISKOLA IGAZGATÁSI SZERVEI

Rektor : Dr. Mihalovits János, főiskolai rendes tanár.

Prorektor : Krippel Móric, főiskolai rendes tanár.

A bányamérnöki osztály dékánja : Dr. Walek Károly, főiskolai rendes tanár.

A fém- és vaskohómérnöki osztály dékánja : Széki János, főiskolai rendes tanár.

Az erdőmérnöki osztály dékánja : Roth Gyula, főiskolai rendes tanár.

A fegyelmi bizottság elnöke : Krippel Móric, főiskolai rendes tanár, prorektor ;

tagjai : Dr. Fodor László, ministeri tanácsos, Fekete Zoltán, Cotel Ernő és Tomasowszky Lajos, főiskolai rendes tanárok ;

póttagok : Réz Géza, m. kir. főbányatanácsos és Tettamanti Jenő, főiskolai rendes tanárok.

Az Ifjúsági Becsületszék elnöke : Dr. Kövessi Ferenc, főiskolai rendes tanár.

A Főiskolai Segélyező-Egyesület elnöke : Széki János, főiskolai rendes tanár.

A menzasegélyeket és internátusi helyeket kiosztó bizottság elnöke : Dr. Fodor László, ministeri tanácsos, főiskolai rendes tanár ;

tagjai : az osztályok dékánjai.

A főiskolai könyvtár felügyeletével megbízott tanár : Tettamanti Jenő, főiskolai rendes tanár.

A TANSZÉKEK ÉS AZOK TISZTI SZEMÉLYZETE.

a) Bányászati és kohászati ágazatok:

1. *Ásvány-földtani tanszék.* Vezetője: Dr. Vitális István, rendes tanár. Tanársegéd: Földes Lipót, m. kir. főmérnök. Kisegítő tanársegéd: Dr. Boda Antal, bányamérnök-geológus.
2. *Földtan-telepismerettani tanszék.* Betöltetlen.
3. *Bányaméréstani tanszék.* Vezetője: Szentistványi Gyula, rendes tanár. Tanársegéd: Pocsabay János, m. kir. főmérnök.
4. *Bányaműveléstani tanszék.* Vezetője: Réz Géza, m. kir. főbányatanácsos, rendes tanár. Adjunktus: Finkey József.
5. *Érc- és szénelőkészítéstani tanszék.* Ideigles vezetője: Finkey József, adjunktus.
6. *Bányagéptani tanszék.* Vezetője: Tettamanti Jenő, rendes tanár. Az adjunktusi állás betöltetlen. Rajzoló: Staár István.
7. *Bánya- és kohászati tanszék.* Betöltetlen.
8. *I. Bányavegytani tanszék.* Vezetője: Tomasowszky Lajos, rendes tanár. Tanársegéd: Ürmössy László, m. kir. főmérnök.
9. *II. Bányavegytani tanszék.* Betöltetlen.
10. *Fémkohászati tanszék.* Vezetője: Széki János, rendes tanár. Tanársegéd: Krutkovszky Károly, m. kir. főmérnök.

11. *Fémtechnológiai tanszék.* Betöltetlen.
12. *Vaskohógéptani tanszék.* Ideiglenes vezetője: Kápolnai Pauer Viktor, m. kir. bányatanácsos. Az adjunktusi állás betöltetlen.
13. *Vaskohászati tanszék.* Vezetője: Cotel Ernő, rendes tanár. Adjunktus: Balázs István, m. kir. főbányatanácsos. Kisegítő tanársegéd: Kiss Ignác.
14. *Tüzeléstan és anyagvizsgálati tanszék.* Ideiglenes vezetője: Balázs István, m. kir. főbányatanácsos, adjunktus.

b) Erdészeti ágazat:

15. *Erdészeti földméréstani tanszék.* Ideiglenes vezetője: Sébor János, m. kir. erdőmérnök.
16. *Erdészeti vegytani tanszék.* Ideiglenes vezetője: Vági István m. kir. erdőfőmérnök, adjunktus.
17. *Erdőhasználati tanszék.* Vezetője: Krippel Móric rendes tanár. Tanársegéd: Zsák Lajos, m. kir. erdőmérnök.
18. *Erdőrendezéstani tanszék.* Vezetője: Fekete Zoltán rendes tanár. A tanársegédi állás betöltetlen.
19. *Erdőműveléstani tanszék.* Vezetője: Roth Gyula, rendes tanár. Tanársegéd: Bálint Andor, m. kir. erdőmérnök.
20. *Erdővédelemtani tanszék.* Ideiglenes vezetője: Kelle Arthur, m. kir. erdőtanácsos, adjunktus.
21. *Növénytani tanszék.* Ideiglenes vezetője: Dr. Fehér Dániel, m. kir. erdőfőmérnök, adjunktus.
22. *Út- és vasutépítéstani tanszék.* Ideiglenes vezetője: Modrovich Ferenc, m. kir. erdőfőmérnök. Tanársegéd: Török Béla, m. kir. erdőmérnök.
23. *Erdőgazdasági politikai tanszék.* Ideiglenes vezetője: Lessenyi Ferenc, m. kir. főerdőmérnök.

24. *Növényélet- és kórtani tanszék.* Vezetője: Dr. Kövessi Ferenc, rendes tanár.
25. *Mechanika és faipari technológiai tanszék.* Betöltetlen

c) Közös tanszékek:

26. *Ábrázoló geometriai tanszék.* Vezetője: Dr. Fodor László, miniszteri tanácsos, rendes tanár. Tanársegéd: Stasney Albert, m. kir. főmérnök.
27. *Építéstani tanszék.* Ideiglenes vezetője: Solt Béla, m. kir. főbányatanácsos.
28. *Fizika és elektrotechnikai tanszék.* Vezetője: Boleman Géza, rendes tanár. Adjunktus: Pattantyus A. Imre, m. kir. főmérnök.
29. *Jogi tanszék.* Vezetője: Dr. Mihalovits János, rendes tanár.
30. *Mechanikai tanszék.* Vezetője: Kövesi Antal, rendes tanár. Az adjunktusi állás betöltetlen. Rajzoló: Pollner Jenő.
31. *Mennyiségtani tanszék.* Vezetője: Dr. Walek Károly, rendes tanár. Tanársegéd: Gellért Jenő, m. kir. főmérnök.

d) Előadók:

1. *A számviteltan előadója:* Frank Lajos, m. kir. állampénztári főtanácsos.
2. *A közegészségtan előadója:* Dr. Kund Vilmos, tisztiorvos.
3. *Német és angol nyelv előadója:* Kápolnai Pauer Viktor, m. kir. bányatanácsos.
4. *Francia nyelv előadója:* Fuchs Rezső, főreáliskolai tanár.
5. *Gyorsírást előadója:* Breuer György, főkönyvelő.

Rektori hivatal személyzete :

Titkár : Gervai Nándor.

Irodatisztek : Vető János (a könyvtárban), Lichner József.

Kezelőnök : Kriszta Valéria, Winásch Emma.

Főiskolai kézipénztár személyzete :

Pénztárnok : Frank Lajos, m. kir. állampénztári főtanácsos.

Kezelőnő : Winásch Valéria.

Erdőgondnokság, mezőgazdaság és menza személyzete :

Vezető : Muck András, m. kir. erdőtanácsos.

Beosztva : Braxatorisz Zoltán, m. kir. erdőfőmérnök.

Főerdőőr : Hain Ede.

Erdőőrök : Bodnár András, Mike Pál.

Segéderdőőr : Horváth Imre.

A főiskola egyéb személyzete :

Műszaki segédtsztek :

Gálla Géza, kertész.

Laszke Károly, gépész.

Soltész János, műszerész, főművezető.

Kartalik József, művezető asztalos.

Czobor Miklós, művezető laboráns.

Műszaki altisztek :

Barsi Adolf, intéző laboráns,

Döme Károly, intéző laboráns.

Napidijasok :

Csopey Katalin,
Bencze Klára,
Zimmermann Kornélia,
Frank Melánia,
Boleman Magda,
Schaffer Margit,
Mojzer Erzsébet.

Kezelő altisztek :

Belán Vince,
Benyovits József,
Marosi Mihály,
Zajacz Antal,
Wallner Gusztáv.

Egyéb altisztek :

Simon Antal,
Simon József,
Domnanovits Sándor.

